

บทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

Role of School Administrators in Promoting Executive Functions

under the Buriram Primary Educational Service Area Office 1

ชนิตา พรหมสาขา ณ สกลนคร

บรรพต วงศ์ทองเจริญ

โกวิท วัชรินทรางกูร

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Chanita Phomsaka na sakonnakorn

Bunphot Wongtongcharoen

Kovit Vajarintarangoon

Educational Administration Buriram Rajabhat University

Email: 660426021041@bru.ac.th

วันที่รับบทความ: 16 มิถุนายน 2568; วันที่แก้ไขบทความ 2 กรกฎาคม 2568; วันที่ตอบรับบทความ: 3 กรกฎาคม 2568

Received: June 16, 2025; Revised: July 2, 2025; Accepted: July 3, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู จำนวน 320 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คนที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับ มาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการสร้างสภาพผูกพัน และไว้วางใจ และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการเรียนรู้ทักษะทางสังคม และความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย 2) แนวทางการพัฒนาบทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 4 ด้าน คือ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก โดยเชื่อมโยงกับชีวิตจริงและทรัพยากรท้องถิ่น ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและมีสุขอนามัยดี ด้านการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้นักเรียนรับรู้เข้าใจความคิด และเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง สร้างโอกาสให้เด็กเรียนรู้การประนีประนอม ด้านการสร้างสภาพผูกพันและไว้วางใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้นักเรียนควบคุมอารมณ์และความคิด ส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ เปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็น

คำสำคัญ : การส่งเสริมผู้เรียน; ทักษะการจัดการตนเอง; บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of the research were 1) to examine the current conditions and desirable conditions and needs, 2) to study guidelines to develop role of school administrators in promoting executive functions. The research was divided into two phases. Phase I was to study the current and desirable conditions and needs for role of school administrators in promoting executive functions. The sample group was 320 teachers. The statistics used for data analysis include percentage, mean, and standard deviation, as well as a need assessment analysis. Phase II involved establishing guidelines for developing role of school administrators in promoting executive functions through interviewing five experts selected by purposive sampling. The results

The results of the research were as follows: 1) The overall current conditions were at a high level. The aspect with the highest average was building engagement and trust. For the overall desirable conditions, the aspect with the highest average score was social skills learning. And the most important need is to provide diverse learning experiences. 2) The guidelines for developing role of school administrators in promoting executive functions were for learning experience design, school administrators should promote active learning by linking lessons to real-life situations and local resources. Creating a supportive and suitable environment, school administrators should ensure a safe and hygienic environment. Social skills learning, school administrators should encourage students to be aware of and understand their own thoughts and emotions. provide opportunities for students to learn compromise. Building engagement and trust, respectively, school administrators should help students manage their emotions and thoughts, support emotional intelligence development, encourage self-directed learning.

Keywords: Promoting learners; Self-management skills; The role of school administrators

บทนำ

การจัดการศึกษาในบริบทโลกมุ่งเน้นให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและความท้าทายใหม่ ๆ ในระดับโลก โดยแนวทางการศึกษาระดับโลกจะเน้นการสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน และการปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในการอยู่รอดและเติบโตในยุคดิจิทัล ทิศทางการศึกษาโลกกำลังมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะและความสามารถที่ตอบสนองต่อความท้าทายในอนาคต โดยโครงการการศึกษาในปี 2030 ของ OECD ได้กำหนดกรอบการเรียนรู้ผ่านเข็มทิศการเรียนรู้ที่ช่วยให้คนรุ่นใหม่มีความสามารถนำทางชีวิต และโลกได้ ซึ่งเน้นความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะซึ่งไม่ได้จำกัดแค่ความรู้ และทักษะ แต่ยังรวมถึงการเคลื่อนย้ายของความรู้ ทักษะ ทักษะคิด และค่านิยม เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ซับซ้อนโดยกำหนดสมรรถนะเพื่อการเปลี่ยนแปลงไว้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสร้าง

คุณค่าใหม่ (Creating new value) 2) การปรับความขัดแย้งและความไม่ลงรอย (Reconciling tensions and dilemmas) และ 3) การรับผิดชอบต่อสิ่งต่าง ๆ (Taking responsibility) สมรรถนะเหล่านี้เชื่อมโยงและพัฒนาผ่านกระบวนการไตร่ตรอง การคาดคะเน และการลงมือปฏิบัติเพื่อเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมกับโลกในอนาคตเพื่อให้กรอบการเรียนรู้สามารถนำไปปฏิบัติได้ ผู้มีส่วนร่วมในโครงการนี้ได้ทำงานร่วมกันเพื่อแปลงแนวคิดที่ซับซ้อนเหล่านี้เป็นโครงสร้างที่ชัดเจน เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิพากษ์ ความรับผิดชอบ ความยืดหยุ่น และความร่วมมือ ซึ่งครูและผู้นำโรงเรียนสามารถนำไปบูรณาการในหลักสูตรการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป้าหมายคือเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการรับมือกับความท้าทายของโลกและเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างยั่งยืน (OECD, 2022: 1)

สถานการณ์สุขภาพของเด็กเป็นปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาของเด็กในทุกด้าน โดยสุขภาพประกอบด้วยสุขภาพกาย สุขภาพจิต อารมณ์ สังคม และการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา เด็กบางกลุ่มยังขาดการเข้าถึงบริการสุขภาพและโภชนาการที่ดี ซึ่งส่งผลกระทบต่อเจริญเติบโตและการพัฒนาการทางร่างกาย ขณะเดียวกัน เด็กที่ประสบปัญหาสุขภาพจิต เช่น ความเครียดหรือภาวะซึมเศร้าอาจส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้และการพัฒนาทางอารมณ์ การขาดการสนับสนุนทางสังคม และการเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียม ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการศึกษาของไทย โดยผลการสอบวัดมาตรฐานระดับชาติ (O-NET) แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กไทยตกต่ำในทุกระดับชั้น ขณะเดียวกันปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนกลับสูงขึ้นเรื่อย ๆ ส่งผลให้เกิดคำถามว่า ประเทศไทยต้องการพลเมืองแบบใด ซึ่งไม่เพียงแต่แรงงานที่ทำตามคำสั่งหรือใช้คอมพิวเตอร์ได้เท่านั้น แต่ต้องมีทักษะศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดวิเคราะห์ การสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ พลเมืองรุ่นใหม่ยังต้องมีบุคลิกภาพที่ยืดหยุ่น มีวินัย และความกล้าหาญทางจริยธรรม ในขณะที่ต้องรับผิดชอบต่อการดูแลสังคมสูงอายุที่กำลังจะมาถึง คำถามสำคัญจึงคือ ประเทศไทยจะพัฒนาหรือสร้างคนรุ่นใหม่แบบไหนอย่างไร เพื่อให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกยุค VUCA (Volatility, Uncertainty, Complexity, Ambiguity) อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และสถาบัน RLG, 2561: 14)

การเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่นถือเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านสังคมและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาทักษะเหล่านี้ต้องอาศัยพื้นฐานที่เรียกว่า Executive Functions (EF) ซึ่งเป็นกลุ่มของกระบวนการทางจิตที่ช่วยในการควบคุมพฤติกรรม การวางแผน การตัดสินใจ และการควบคุมอารมณ์ เด็กที่มีการพัฒนาทักษะ EF ที่ดีในวัยเด็กจะสามารถจัดการกับอารมณ์และความต้องการของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตั้งใจและกำกับตนเองให้มุ่งมั่นจดจ่อกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ นำไปสู่ความสำเร็จในกิจกรรมต่าง ๆ เมื่อเด็กเติบโตขึ้นและเข้าสู่วัยเรียนและวัยรุ่น ทักษะ EF จะมีความสำคัญมากขึ้นในด้านการศึกษา เนื่องจากในช่วงวัยนี้ เด็กต้องรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้น การจัดการกับความกดดันจากการเรียน การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการตัดสินใจในชีวิตประจำวันที่มีสิ่งล่อใจอยู่รอบตัว การมีทักษะ EF ที่ดีจะช่วยให้เด็กสามารถบริหารจัดการตนเองได้ในเกือบทุกเรื่อง เช่น การจัดการเวลา การตั้งเป้าหมาย และการเผชิญหน้ากับความท้าทายอย่างมีสติ การฝึกทักษะ EF ตั้งแต่วัยเด็กเล็กจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะทักษะเหล่านี้เป็นพื้นฐานที่จำเป็นในการคิดที่ซับซ้อนมากขึ้นในอนาคต ตัวอย่างเช่น การตัดสินใจที่ต้องอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูล และการพิจารณาผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ เด็กยังต้องมีความอดทน มานะพยายาม และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ซึ่งช่วยสร้างความมั่นใจในการเผชิญกับความท้าทายในชีวิต รวมถึงการพัฒนาความสามารถในการฟื้นตัว ซึ่งช่วยให้เด็กสามารถเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสได้ การสร้างทักษะ EF ตั้งแต่ในวัยเด็กจึงเป็นการ

เตรียมความพร้อมให้เด็กสำหรับการเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถจัดการกับความซับซ้อนของชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่เพียงแต่สามารถทำงานและเรียนรู้ได้ดีเท่านั้น แต่ยังสามารถสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งจะเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ ในอนาคตได้อย่างมั่นใจและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และสถาบัน RLG, 2561: 26)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ตระหนักถึงปัญหาภาวะการถดถอย ของความรู้ในวัยเรียนโดยสถานศึกษาพัฒนาแนวปฏิบัติและระบบสนับสนุนที่เหมาะสม ส่งเสริม การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน การเรียนรู้ที่บ้านในสถานการณ์ฉุกเฉิน และมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการจัดการตนเองของนักเรียน โดยให้ความสำคัญกับการเข้าใจตนเองและผู้อื่น ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาทางสังคมและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ระบบการศึกษาของไทยเผชิญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ตกต่ำ การเสริมสร้างทักษะการจัดการตนเองจะช่วยให้นักเรียนควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมได้ดีขึ้น รวมถึงการสนับสนุนการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานศึกษาและที่บ้าน การพัฒนาครูให้มีสมรรถนะในการสนับสนุนทักษะการจัดการตนเองและการดูแลเด็กกลุ่มเสี่ยง เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม นอกจากนี้ยังมีการขับเคลื่อนนโยบายที่มุ่งสร้างพื้นที่ปลอดภัยและการพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถเผชิญกับความท้าทายใหม่ ได้อย่างมั่นใจและมีประสิทธิภาพ (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1, 2567: 44)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เนื่องจากการมีทักษะการจัดการตนเองช่วยให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม และแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โดยช่วยในการวางแผน จัดการ และจัดจ้จ้งทำงานจนสำเร็จ พร้อมทั้งจัดการอารมณ์เพื่อให้งานนั้นประสบผลสำเร็จอย่างถูกต้องและเหมาะสม ทักษะสมองในการจัดการชีวิตนี้ต้องได้รับการฝึกฝนและพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่วัยเรียน เพื่อสร้างพื้นฐานในการพัฒนาทักษะอื่น ๆ ต่อไป เมื่อผู้เรียนได้รับโอกาสพัฒนาทักษะดังกล่าว จะส่งผลดีต่อการเรียน การเข้าสังคม การควบคุมอารมณ์ และการทำงานในอนาคต ซึ่งจะทำให้พวกเขาเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและส่งผลดีต่อสังคมโดยรวม การลงทุนในการพัฒนาทักษะนี้จึงถือเป็นสิ่งที่คุ้มค่า ทุกคนที่เกี่ยวข้องควรตระหนักถึงความสำคัญและร่วมมือกันสร้างโอกาสในการพัฒนาทักษะเพื่อให้ผู้เรียนเติบโตอย่างมีความสุขและใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพในอนาคต

วัตถุประสงค์

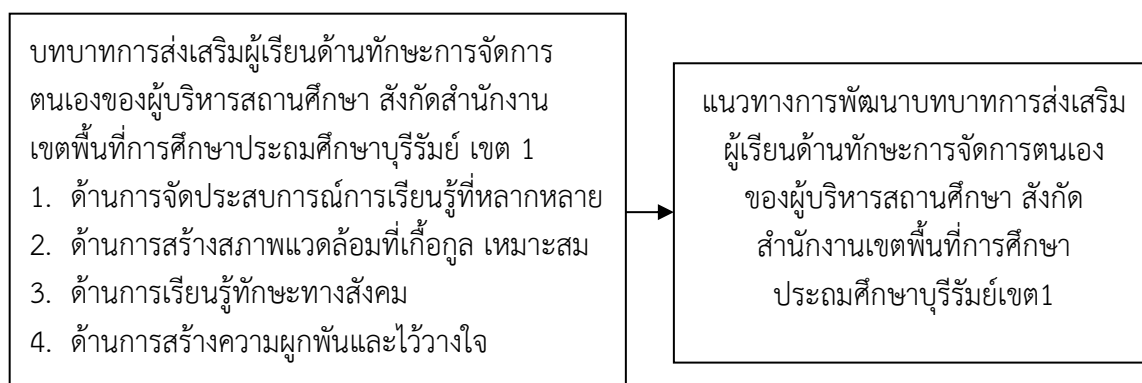
1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับบทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

บทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน รวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนภายนอก เพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการตนเองให้กับนักเรียน โดยผู้บริหารต้องช่วยให้เด็กมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ และวางแผนงานอย่างเป็นระบบ สามารถปรับประสบการณ์มาใช้ในการทำงานใหม่ ๆ และปรับเปลี่ยนความคิดเมื่อสถานการณ์เปลี่ยน โดยไม่ยึดติดกับแนวคิดเดิม นอกจากนี้ยังต้องส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถในการประเมินตนเอง แก้ปัญหา ยับยั้งตนเองจากการกระทำที่ไม่เหมาะสม และแสดงออกอย่างเหมาะสมในสังคม พัฒนาให้นักเรียนเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ โดยมีองค์ประกอบสำคัญหลายด้านที่นักวิชาการทางการศึกษาให้ความสำคัญ ได้แก่ ด้านการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อกูล ด้านการเรียนรู้ทักษะทางสังคม และด้านการสร้างความผูกพัน และไว้วางใจ ผู้วิจัยจึงนำองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,930 คน จากสถานศึกษาจำนวน 200 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 320 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan แล้วทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอนตามขนาดของสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 5 คน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ฉบับ ได้แก่

2.1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับจำแนกตามที่ตั้งสถานศึกษา และตำแหน่ง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์บทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย

ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อกุล เหมาะสม

ด้านการเรียนรู้ทักษะทางสังคม

ด้านการสร้างความผูกพันและไว้วางใจ

จำนวน 47 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนามาตรฐานบทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ในการส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง และได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 320 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ระยะที่ 2 ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย โดยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง จดบันทึกและบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ โดยได้รับความยินยอมทุกครั้ง ผู้วิจัยได้สรุปความคิดเห็นในแต่ละด้านทันทีหลังจบการสัมภาษณ์แต่ละด้าน และบันทึกข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ให้สัมภาษณ์อย่างครบถ้วน

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติค่าร้อยละและแบบสอบถาม ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับบทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index : PNI_{Modified})

ผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ บทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์บทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

บทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.16	0.75	มาก	4.58	0.62	มากที่สุด
2. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อกุลเหมาะสม	4.17	0.71	มาก	4.57	0.62	มากที่สุด
3. ด้านการเรียนรู้ทักษะทางสังคม	4.29	0.69	มาก	4.67	0.54	มากที่สุด
4. ด้านการสร้างความผูกพันและไว้วางใจ	4.35	0.62	มาก	4.63	0.55	มากที่สุด
รวม	4.24	0.69	มาก	4.61	0.58	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า สภาพปัจจุบันบทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.69) เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อกุลเหมาะสม ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.71) และด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.75) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์บทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.58) เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.54) ด้านการสร้างสภาพผูกพัน และไว้วางใจ ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.55) ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.62) และด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อกุล เหมาะสม ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.62) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นบทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

บทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา	D	I	PNI _{Modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.10	4.58	0.100	1
2. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อกุลเหมาะสม	4.17	4.57	0.096	2
3. ด้านการเรียนรู้ทักษะทางสังคม	4.29	4.67	0.088	3

บทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการ จัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา	D	I	PNIModified	ลำดับ ความต้องการจำเป็น
4. ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจ	4.35	4.63	0.065	4

จากตารางที่ 2 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นบทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นมากไปหาความต้องการจำเป็นน้อย ได้แก่ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ทักษะทางสังคม และด้านการสร้างความผูกพัน และไว้วางใจตามลำดับ

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของบทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า

1.1 สภาพปัจจุบันบทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจ ด้านการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย และด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย ตามลำดับ

1.2 สภาพที่พึงประสงค์บทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย และด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ตามลำดับ

1.3 ลำดับความต้องการจำเป็นของบทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นมากไปหาความต้องการจำเป็นน้อย ได้แก่ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ด้านการเรียนรู้ทักษะทางสังคม และด้านการสร้างความผูกพัน และไว้วางใจตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาบทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีแนวทางการพัฒนาซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยเชื่อมโยงกับชีวิตจริงและทรัพยากรท้องถิ่น สนับสนุนการใช้ STEM และ PBL ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย เหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและมีสุขอนามัยดี จัดพื้นที่เรียนรู้ที่เหมาะสม และมีอุปกรณ์การเรียนรู้ที่ทันสมัย

2.3 ด้านการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้นักเรียนรับรู้เข้าใจความคิด และเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง จัดกิจกรรมที่กระตุ้นการลดตัวตน สร้างโอกาสให้เด็กเรียนรู้ การประนีประนอม

2.4 ด้านการสร้างความผูกพัน และไว้วางใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้นักเรียนควบคุมอารมณ์และความคิด ส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ เปิดให้โอกาสในการแสดงความคิดเห็น และการเรียนรู้ด้วยตนเอง

อภิปรายผล

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์บทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการสร้างสภาพผูกพัน และไว้วางใจ และสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ทักษะทางสังคมของนักเรียน เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการดำเนินชีวิตสู่ความสำเร็จ และมีความสุข คนที่มีทักษะสังคมสามารถพัฒนาความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้อื่น มีวินัยในตนเอง และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นประพฤติตนอยู่ในทำนองคลองธรรม เมื่อเจอสถานการณ์ที่ท้าทาย และยากลำบากก็สามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะทางสังคมเป็นทักษะที่ช่วยให้เด็กสามารถเรียนรู้และใช้ชีวิตประจำวัน การจัดการสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อยู่ตรงหน้าและการตอบสนองต่อการกระทำของผู้อื่นเป็นไปได้อย่างเหมาะสม ช่วยให้นักเรียนรับรู้อารมณ์ของตนเอง เข้าใจและยอมรับ รวมทั้งมีวิธีการจัดการตนเองและตอบสนองต่อผู้อื่นอย่างที่เหมาะสมจะเป็น สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองจากการตัดสินใจอย่างรอบคอบได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ จุฑามาศ แหนจอน (2560: 136) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ทักษะทางสังคมช่วยให้เด็กแต่ละคนได้มีทักษะในการดำเนินชีวิตสู่ความสำเร็จ และมีความสุข คนที่มีทักษะสังคมสามารถพัฒนาความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้อื่นประพฤติตนอยู่ในทำนองคลองธรรม เมื่อเจอสถานการณ์ที่ท้าทายและยากลำบากก็สามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นทักษะที่ช่วยให้เด็กสามารถเรียนรู้และใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การเล่น การเรียน การใช้ชีวิตอยู่กับเพื่อน และผู้อื่น การแต่งตัว การพักผ่อน การจัดการสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อยู่ตรงหน้าและการตอบสนองต่อการกระทำของผู้อื่นเป็นไปได้อย่างเหมาะสม ทักษะสังคมที่เด็กได้รับการพัฒนาช่วยให้เด็กรับรู้อารมณ์ของตนเอง เข้าใจและยอมรับ รวมทั้งมีวิธีการจัดการตนเองและตอบสนองต่อผู้อื่นอย่างที่เหมาะสมจะเป็น สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองจากการตัดสินใจอย่างรอบคอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ackerman (2017: 1-24) ที่ศึกษาความสามารถในการบริหารจัดการตนเองของเด็กก่อนวัยเรียน เกี่ยวกับคุณลักษณะและทักษะของการพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการตนเองของโรงเรียนอนุบาล พบว่า ความสามารถในการบริหารจัดการ ซึ่งครอบคลุมทักษะด้านการควบคุมตนเอง ความจำขณะทำงาน การยืดหยุ่นทางความคิด ล้วนเป็นพื้นฐานสำคัญของทักษะทางสังคม เด็กที่มีความสามารถในการบริหารจัดการตนเองที่ดีจะสามารถปรับตัวเข้ากับสังคม ควบคุมอารมณ์ของตนเอง, สื่อสารกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม, รู้จักแก้ไขปัญหาทางสังคม และพัฒนาความสัมพันธ์เชิงบวกกับเพื่อนและผู้ใหญ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ลำดับความต้องการจำเป็นของบทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เมื่อเรียงลำดับความต้องการจำเป็นมากไปหาความต้องการจำเป็นน้อย ได้แก่ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ทักษะทางสังคม และด้านการสร้างความผูกพัน และไว้วางใจ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายส่งผลให้เกิดความสุขจากการเรียนรู้ และทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ เกิดการพัฒนาแบบบูรณาการอย่างเป็นธรรมชาติ ในพัฒนาการทั้ง 4 เช่น ด้านร่างกายที่ต้องทำงานกับความคิด และความมุ่งมั่นเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ดังที่ตั้งเป้าหมาย หรือใช้ความคิดจินตนาการกับภาษา และเรียนรู้กฎระเบียบทางสังคม วัฒนธรรม การเล่นเกมดึงเอาความรู้สึนึกคิด ความจำ และประสบการณ์เดิมของเด็กออกมา เชื่อมโยงสู่สิ่งที่ต้องการเรียนรู้ใหม่ ได้ฝึกการแก้ปัญหาที่เกิดจากการเล่นเกม ทำให้มีสมาธิจดจ่อ และหากเล่นร่วมกับเพื่อนก็จะเป็นการพัฒนาด้านปัญญาควบคู่ไปกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมเพราะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ประนีประนอม ยั้งคิด ไตร่ตรอง แบ่งปัน รู้จักรอคอย และเคารพกฎกติกาการเล่นยังช่วยพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรม ยกระดับจิตใจเด็กให้สูงขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ สุภาวดี หาญเมธี (2561: 99-105) ที่กล่าวว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายผ่านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้เด็กเกิดความสุขและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ การเล่นเกมเป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการ ที่พัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เด็กได้ฝึกแก้ปัญหา มีสมาธิ และพัฒนาทักษะทางสังคม เช่น การแบ่งปัน การรอคอย และการเคารพกฎกติกา การเล่นเกมบาทสมมติยังช่วยเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และความเข้าใจผู้อื่นผ่านการแสดงบทบาทต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ แหนจอน (2560: 142-144) ที่ศึกษาการพัฒนาหน้าที่บริหารจัดการของสมองสำหรับวัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายผ่านหลักสูตรการเรียนรู้แบบบูรณาการ (EEFs-Ado) ช่วยพัฒนาหน้าที่บริหารจัดการของสมอง โดยใช้การเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและกิจกรรมที่กระตุ้นทักษะการคิดและการบริหารจัดการตนเอง วัยรุ่นที่เข้าร่วมหลักสูตรมีพัฒนาการด้านบริหารจัดการดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม โดยเฉพาะด้านการควบคุมพฤติกรรม วางแผน และการแก้ปัญหา ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้รับช่วยให้เกิดการจดจ่อ ฝึกคิดเชิงระบบ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. แนวทางการพัฒนาบทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีแนวทางการพัฒนา เรียงลำดับความต้องการจำเป็นมากไปหาความต้องการจำเป็นน้อย ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยเชื่อมโยงกับชีวิตจริงและทรัพยากรท้องถิ่น สนับสนุนการใช้ STEM และ PBL ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน รวมถึงการพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้และการวิจัยในชั้นเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2565: 24) ที่กล่าวว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการประมวลและใช้ข้อมูลที่ได้รับอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาทักษะการปรับตัว ความยืดหยุ่นทางความคิดการควบคุมตนเอง และการวางแผนจัดการงานอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายได้สำเร็จซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณี วิรัชกุล (2563: 81-84) ที่ศึกษาการบริหารวิชาการเพื่อชีวิตที่สำเร็จตามแนวคิดทักษะการวางแผน Executive Functions (EF) ของโรงเรียนในเครือใบไม้ผลิ สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนในเครือข่ายไม่ผลิให้ความสำคัญอย่างมาก โดยมีการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางความคิดของเด็ก (Executive Functions) ผ่านการออกแบบกิจกรรมหลากหลายที่เชื่อมโยงกับพัฒนาการของผู้เรียน มีการประเมินและนำผลมาปรับปรุงหลักสูตร ตลอดจนสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และช่วยเสริมสร้างทักษะการวางแผนและคิดวิเคราะห์ของเด็กได้ อย่างเหมาะสม

3.2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อกุล เหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและมีสุขอนามัยดี ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตกแต่งห้องเรียนและเลือกกิจกรรมที่สนใจ เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจและพัฒนาทักษะในการตัดสินใจ จัดพื้นที่เรียนรู้ที่เหมาะสม และมีอุปกรณ์การเรียนรู้ที่ทันสมัย สอดคล้องกับแนวคิดของสุภาวดี หาญเมธี (2561: 127) ที่กล่าวว่า การสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อกุลส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ อารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมของเด็ก โดยสภาพแวดล้อมทำหน้าที่เป็นครูที่สอนผ่านประสบการณ์ตรง เด็กเรียนรู้จากการสัมผัสและสำรวจโลกโดยรอบ การจัดพื้นที่ที่ปลอดภัยแต่มีความเสี่ยงเล็กน้อยช่วยกระตุ้นทักษะต่าง ๆ ของเด็ก นอกจากนี้ การให้เด็กใกล้ชิดกับธรรมชาติยังช่วยเสริมพัฒนาการทางความคิดและการเข้าใจชีวิตในแบบเปิด การสร้างสภาพแวดล้อมที่หลากหลายและตอบสนองความต้องการของเด็กส่งผลให้เด็กสามารถพัฒนาทักษะการจัดการตนเองได้เต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พาสนา จุลรัตน์ และคณะ (2562: 100-110) ที่ศึกษาการสร้างแบบวัดการคิดเชิงบริหารของนักเรียนวัยรุ่นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า การคิดเชิงบริหารของนักเรียนวัยรุ่นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ การกำกับด้านการรู้คิดการกำกับด้านอารมณ์ และการกำกับด้านพฤติกรรม สะท้อนถึงความจำเป็นในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อกุลต่อการพัฒนาทักษะเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนรู้และบรรยากาศในห้องเรียนที่เอื้อต่อการคิดวิเคราะห์ การควบคุมตนเอง และการปรับตัวทางอารมณ์ และพบว่าโดยรวม นักเรียนมีระดับการคิดเชิงบริหารในระดับปานกลางถึงต่ำมาก แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาเครื่องมือวัดผล และกระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้เกิดการคิดและควบคุมตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์และการพัฒนาทางสังคมของวัยรุ่น

3.3 ด้านการเรียนรู้ทักษะทางสังคม ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้นักเรียนรับรู้เข้าใจความคิดและเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกของตนเอง จัดกิจกรรมที่กระตุ้นการลดตัวตน สร้างโอกาสให้เด็กเรียนรู้การประนีประนอม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านกิจกรรมกลุ่ม และจัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้การเคารพสิทธิของผู้อื่น สอดคล้องกับแนวคิดของ ญัฐฐณี สุขปรีดี (2564: 2) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียน โดยส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ที่จะลดความเห็นแก่ตัว พัฒนาความคิดที่คำนึงถึงผู้อื่นและสังคมส่วนรวม จัดกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้เด็กเข้าใจตนเอง เห็นคุณค่าและความสำคัญของผู้อื่น และฝึกฝนการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ผู้บริหารควรสนับสนุนการสร้างวัฒนธรรมโรงเรียนที่ส่งเสริมการมีน้ำใจ การเคารพสิทธิของผู้อื่น และการใช้ชีวิตร่วมกันอย่างสมดุล ซึ่งจะหล่อหลอมให้เด็กมีเป้าหมายในชีวิตที่มุ่งสู่ความสำเร็จทั้งในระดับบุคคล และระดับสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ แหนจอน (2560: 142-144) ที่ศึกษาการพัฒนาหน้าที่บริหารจัดการของสมองสำหรับวัยรุ่น โดยหลักสูตรการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างหน้าที่บริหารจัดการของสมองสำหรับวัยรุ่นมีประสิทธิภาพในการพัฒนา ทักษะด้านการบริหารจัดการสมองวัยรุ่น รวมถึงทักษะทางสังคมอย่างชัดเจน โดยวัยรุ่นที่ผ่านการอบรมหลักสูตรนี้มีพัฒนาการด้านความสามารถใน

การควบคุมตนเอง ลดพฤติกรรมบกพร่อง และมีความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้ในระดับสูงมาก หลักสูตรยังช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริง เช่น การรู้จักควบคุมอารมณ์ การมีสมาธิ ความยืดหยุ่นทางความคิด และการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 ด้านการสร้างความรู้ความผูกพัน และไว้วางใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้นักเรียนควบคุมอารมณ์และความคิด ส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ เปิดให้โอกาสในการแสดงความคิดเห็น และการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมการทำงานร่วมกับเพื่อน และเป็นแบบอย่างที่ดีในการฟังความคิดเห็น เพื่อสร้างความไว้วางใจและพัฒนานักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และสถาบัน RLG (2561: 55) ที่กล่าวว่า การสร้างความผูกพันและไว้วางใจในใจเด็กเป็นพื้นฐานสำคัญที่สุดใน การพัฒนาทักษะการจัดการตนเอง หากเด็กมั่นใจว่าได้รับความรัก ความปลอดภัย และความสม่ำเสมอ เด็กจะมีความพร้อมในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง แต่หากรู้สึกไม่มั่นคง ไม่เป็นที่รัก หรือขาดเอาการกระทำของผู้ใหญ่ไม่ได้ ทักษะการจัดการตนเองจะอ่อนแอลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณ์ วิรัชกุล (2563: 81-84) ที่ศึกษาการบริหารวิชาการเพื่อชีวิตที่สำเร็จตามแนวคิดทักษะการวางแผน Executive Functions (EF) ของโรงเรียนในเครือไปไม้ผลิ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารวิชาการเพื่อชีวิตที่สำเร็จตามแนวคิดทักษะการวางแผน Executive Functions (EF) มีการพัฒนาในหลายด้าน ที่ช่วยส่งเสริมความรู้ความผูกพัน และไว้วางใจในโรงเรียน เช่น การที่บุคลากรมีการศึกษาทำความเข้าใจและประเมินผลกระทบทางความคิดของเด็กเพื่อปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน และการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพัฒนาหลักสูตร ถือเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งระหว่างผู้บริหาร และบุคลากรครูในโรงเรียน การพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้และสร้างความไว้วางใจในกระบวนการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นของบทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านที่มี ความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยผู้บริหารสถานศึกษา ควรศึกษาแนวทางพัฒนาดังกล่าว และพิจารณาวิธีที่เหมาะสมในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพด้วยแนวทาง ดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุก มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือทำและมีประสบการณ์ตรงผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการทำกิจกรรม ฝึกทักษะการสังเกต ตั้งคำถาม ค้นหาคำตอบ ตัดสินใจ และวางแผนแก้ปัญหา รวมถึงการทำงานกลุ่มและนำเสนอผลงาน การจัดกิจกรรมยังเน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรม ใช้กลยุทธ์การสอนที่กระตุ้นความสนใจ เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย ความคิด และความมุ่งมั่นให้เหมาะสมตามวัย

1.2 หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดการพัฒนาอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก และส่งเสริมทักษะชีวิตที่จำเป็น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

2.2 ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เกิดขึ้นหลังจากนำแนวทางการพัฒนาบทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ไปใช้

2.3 ควรมีการวิจัยติดตามผล การนำสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการพัฒนาบทบาทการส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการจัดการตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 อย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามผลและการพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณี วิรัชกุล. (2563). การบริหารวิชาการเพื่อชีวิตที่สำเร็จตามแนวคิดทักษะการวางแผน Executive Functions (EF) ของโรงเรียนในเครือใบไม้ผลิ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- จุฑามาศ แหนจอน. (2560). การพัฒนาหน้าที่บริหารจัดการของสมองสำหรับวัยรุ่นโดยหลักสูตรการเรียนรู้แบบบูรณาการ. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 28(2), 130-144.
- ณัฐณี สุขปรีดี. (2564). การพัฒนาทักษะสมองส่วนหน้า (EF) ในสภาวะวิกฤต. สืบค้นเมื่อ 12 พฤษภาคม 2567 จาก : <https://www.eef.or.th/article-executive-functions-151221>.
- พาสณา จุลรัตน์, ธรรมโชติ เอี่ยมทัศนะ, และ ภารดี กำภู ณ อยุธยา. (2562). การสร้างแบบวัดการคิดเชิงบริหารของนักเรียนวัยรุ่นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. วารสารสุทธิปริทัศน์, 33(107), 94-110.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และสถาบัน RLG. (2561). คู่มือพัฒนาทักษะสมอง EF Executive Functions ในเด็กวัย 7-12 ปี สำหรับพ่อแม่ และครู. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : อักษรสัมพันธ์(1987).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2567 จาก : <https://sites.google.com/buriram1.go.th/planbrm1>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยตามบริบทไทย แนวทางการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมทักษะทางสมอง EF (Executive Function). พิมพ์ครั้งที่ 10. นนทบุรี : 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- สุภาวดี หาญเมธี. (2561). คู่มือพัฒนาทักษะสมอง EF Executive Functions สำหรับครูปฐมวัย. กรุงเทพฯ : มติชน.
- Ackerman, Debra J. (2017). Preschoolers Executive Function: Importance, Contributors, Research Needs and Assessment Options. ETS Research Series, 2017(1), 1-24.
- OECD. (2022). The future of education and skills Education 2030. Retrieved from [https://www.oecd.org/education/2030project/contact/E2030%20Position%20Paper%20\(05.04.2018\)](https://www.oecd.org/education/2030project/contact/E2030%20Position%20Paper%20(05.04.2018)).